

ВЈЕЖБА vζ'. Αναλιζирај и преведи: α' Σοφός Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐριπίδης, ἀνδρῶν δὲ πάντων Σωκράτης σοφώτατος. β' Μηδὲν τοῖς πολίταις ἐλευθερίᾳ τιμώτερον ἐστίν. γ' Φίλος μὲν Πλάτων, ἀλλὰ φιλέτερά ἢ ἀλήθειᾶ. δ' Τῶν Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος παίδων πρεσβύτερος ἦν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος. ε' Οἱ κόρακες πάντων ὀρνίθων μελάντατοί εἰσίν. ς' Τῆ τῶν γεραιτέρων ἐμπειρία οἱ νεώτεροὶ παιδεύονταί. ζ' Χρῆ τὸν ἀμαθέστερον ὑπὸ τοῦ σωφρονεστέρου διδάσκεσθαί. η'· Κύρος αἰδημονέστερος τῶν ἡλικιωτῶν ἦν. θ' Ὁ ὑπὲρ τῆς πατρίδος θάνατος παρὰ πᾶσι ἀνθρώποις εὐκλεέστατος νομιζεταί.

Г р а д и в о : компарација придејева (GGJ, §197-199).

П о ј а в е : *елипса*, тј. изиостанак гл. еἰμί, у σοφός (sc. ἐστὶ) Σοφοκλῆς и φίλος μὲν Πλάτων ἐστίν; *γενитив поређења* (*genitivus comparationis*), у ἐλευθερίᾳ τιμώτερον и αἰδημονέστερος τῶν ἡλικιωτῶν, који се на латински обично преводи аблативом (*libertate carius, suis aequalibus verecundior*) а на српски помоћу прилошког израза (*вредније од слободе, скромнији од својих вршњака*); *енкликса*, у τιμώτερον ἐστίν и μελάντατοί εἰσίν; *датив начина* (*dativus modi*), у τῆ τῶν γεραιτέρων ἐμπειρία, који се на латински преводи аблативом (*seniorum experientia*) а на српски инструменталом (*искуством старијих*); *акузатив са инфинитивом* (*accusativus cum infinitivo*), у χρῆ τὸν ἀμαθέστερον ὑπὸ τοῦ σωφρονεστέρου διδάσκεσθαί, који се на латински преводи такође акузативом са инфинитивом (*oportet imperitiorum a sapientiore doceri*) а на српски изричном реченицом (*треба да се невичнији подучава од мудријег*).

А н а л и з а : Именице : **ἀλήθειᾶ** – nom fsg, ἀλήθειᾶ *veritas, истина*; **ἀνδρῶν** – gen mpl, ἀνὴρ *vir, човек, муж*; **ἀνθρώποις** – dat mpl, ἀνθρώπος *vir, homo, човек, pl људи*; **Ἀρταξέρξης** – nom msg, Ἀρταξέρξης *Artaxerxes, Артаксерксо*; **Δαρείου** – gen msg, Δαρείος *Dartius, Дарије*; **ἐλευθερίᾳ** – gen fsg, ἐλευθερία *libertas, слобода*; **ἐμπειρία** – dat fsg, ἐμπειρία *experientia, искуство*; **Εὐριπίδης** – nom msg, Εὐριπίδης *Euripides, Еурипид*; **ἡλικιωτῶν** – gen mpl, ἡλικιώτης *aequalis, вршњак*; **θάνατος** – nom msg, θάνατος *mors, смрт*; **κόρακες** – nom mpl, κόραξ *corvus, гавран*; **Κύρος** – nom msg, Κύρος *Cyrus, Кир*; **ὀρνίθων** – gen mpl, ὄρνις *avis, птица*; **παίδων** – gen mpl, παῖς *puer, filius, дјечак, син, pl дјеца*; **Παρυσάτιδος** – gen fsg, Παρυσάτις *Parysatis, Парисатида*; **πατρίδος** – gen fsg, πατρίς *patria, отаџбина*; **Πλάτων** – nom msg, Πλάτων *Plato, Платон*; **πολίταις** – dat mpl, πολίτης *civis, грађанин*; **Σοφοκλῆς** – nom msg, Σοφοκλῆς *Sophocles, Софокле*; **Σωκράτης** – nom msg, Σωκράτης *Socrates, Сократ*. Придејеви: **αἰδημονέστερος** – nom msg grad comp, αἰδημων *verecundus, скроман*; **ἀμαθέστερον** – acc mpl grad comp, ἀμαθής *imperitus, неук, невичан*; **γεραιτέρων** – gen mpl grad comp, γεραίος *senex, стар*; **εὐκλεέστατος** – nom msg grad comp, εὐκλής *celeber, славан*; **μελάντατοί** – nom mpl grad sup, μέλας *ater, niger, црн*; **νεώτεροί** – nom mpl grad comp, νέος *iunioris, млад*; **νεώτερος** – nom msg grad comp, νέος *iunioris, млад*; **πάντων** – gen mpl, πᾶς *omnis, св*; **πᾶσι** – dat mpl, πᾶς *omnis, св*; **πρεσβύτερος** – nom msg grad com, πρεσβύς *senex, стар*; **σοφός** – nom msg, σοφός *sapiens, мудар*; **σοφώτατος** – nom msg grad sup, σοφός *sapiens, мудар*; **σοφώτερος** – nom msg grad comp, σοφός *sapiens, мудар*; **σωφρονεστέρου** – gen msg grad comp, σωφρων *prudens, sapiens, разборит, мудар*; **τιμώτερον** – nom msg grad comp, τίμιος *carus, врједан, цијењен*; **φίλος** – nom msg, φίλος *amicus, мио, драг*; **φιλέτερά** – nom fsg grad comp, φίλος *amicus, мио, драг*. Замјенице: **μηδὲν** – nom msg, μηδεις *neto (nil), нико (ништа)*. Члан: **ἦ** – nom fsg, ἦ; **ὁ** – nom msg, ὁ; **οἱ** – nom mpl, ὁ; **τῆ** – dat fsg, ἦ; **τῆς** – gen fsg, ἦ; **τοῖς** – dat mpl, ὁ; **τόν** – acc msg, ὁ; **τοῦ** – gen msg, ὁ; **τῶν** – gen mpl, ὁ. Глаголи: **διδάσκεσθαί** – inf praes mp, διδάσκω *docere, образоваати*; **εἰσί(ν)** – 3pl ind praes act, εἰμί *sum, бити*; **ἔστι(ν)** – 3sg ind praes act, εἰμί *sum, бити*; **ἦν** – 3sg ind ipf act, εἰμί *sum, бити*; **νομιζεταί** – 3sg ind praes mp, νομίζω *existimo, сматрати*; **παιδεύονταί** – 3pl ind praes mp, παιδεύω *educare, erudio, образоваати*; **χρή** – 3sg ind praes act, χρή *oportet, треба*. Предлози: **παρὰ** – + dat, *apud, код*; **ὑπὲρ** – + gen, *pro, за*. Везници: **ἀλλά** – *sed, али*; **καί** – *et, -que, и*. Речце: **δέ** – *autem, vero, а*.

Т r a n s l a t i o : **i.** Sapiens (sc. est) Sophocles, sapientior Euripides, omnium vero hominum sapientissimus Socrates. **ii.** Civibus nihil libertate carius est. **iii.** Amicus Plato sed magis amica veritas. **iv.** Inter Darti Parysatisque liberos (= парафраза) major natu erat Artaxerxes, minor autem Cyrus. **v.** Omnibus ex avibus (= парафраза) nigerrimi sunt corvi. **vi.** Juniores seniorum experientia erudiuntur. **vii.** Oportet imperitiorum a sapientiore doceri. **viii.** Cyrus suis aequalibus verecundior erat. **ix.** Celeberrima apud omnes (homines) mors ducitur patriae salvandae dedita (= парафраза).

П р е в о д : **1.** Мудар (sc. је) Софокле, мудрији Еурипид, а од свих људи најмудрији Сократ. **2.** Грађанима ништа није вредније од слободе. **3.** Драг (sc. ми је) Платон, али (sc. ми је) дража истина. **4.** Од дјеце Дарије и Парисатиде (Дарије и Парисатидине дјеце) старији био је Артаксерксо, а млађи Кир. **5.** Гаврани су од свих птица највршнији.

6. Млађи се образују искуством старијих. 7. Треба да се невичнију подучава од мудријег (да мудрију подучава невичнијег). 8. Кур је био скромнију од својих вршњака. 9. Код свих људи најславијом се сматра смрт за одтањбину.

ВЈЕЖБА νη'. Αναλίζεга и преведи: α' Ταχὺς ὁ ἔλαφος, θάπτων δ' ὁ ἄνεμος, τάχιςτος δ' ὁ νοὺς. β' Οὐδέν τῷ ἐλευθέρῳ ἀνθρώπῳ ἔχθιον ἐστίν ἢ ἡ δουλοσύνη. γ' Ὅμηρος Ἀχιλλεῖα καλλίῳ καὶ θάπτω οὐ μόνον Πατρόκλου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡρώων ἀπάντων εἶναί λέγει. δ' Οἱ λαγῶ θάπτους εἰσὶ πολλῶν θηρίων. ε' Τί κάλλιον καὶ ἡδιον τῆς πατρίδος ἐστίν; ζ' Οἱ προδόται πολὺ ἔχθιονές εἰσὶν ἢ οἱ πολέμοι. ζ' Ἡ μὲν σοφία πάντων κάλλιστόν ἐστίν, ἡ δὲ ἀμαθία πάντων αἰσχιστον.

Г р а д и в о : компарација придеја (GGJ, §200–201).

П о ж а в е : *ελπца*, тј. изиостанак гл. еимі, у таχὺς (sc. ἐστίν) ὁ ἔλαφος; *енклиза*, у ἔχθιον ἐστίν, οὐδέν ἐστίν ἔχθιονές εἰσὶν и κάλλιστόν ἐστίν; *акузатив са инфинитивом* (*accusativus cum infinitivo*), у Ἀχιλλεῖα καλλίῳ καὶ θάπτω οὐ μόνον Πατρόκλου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡρώων ἀπάντων εἶναί λέγει, који се на латински преводи такође акузативом са инфинитивом (*Achillem pulchriorem celerioremq̄ esse non solum Patroclo sed omnibus quoque heroibus esse dicit*) а на српски изричном реченицом (*казује да је Ахилеј љепши и бржи не само од Патрокла него и од свих хероја скупа*); *ортотонација енклитике*, у θάπτους εἰσὶν; *генитив поређења* (*genitivus comparationis*), у καλλίῳ καὶ θάπτω Πατρόκλου / τῶν ἡρώων ἀπάντων, θάπτους πολλῶν θηρίων и κάλλιон καὶ ἡδιон τῆς πατρίδος, који се на латински обично преводи аблативом (*pulchriorem celerioremq̄ Patroclo / omnibus heroibus, multis animalibus celeriores, patria pulchrius dulciusque*) а на српски помоћу прилошког израза (*љепши и бржи од Патрокла / од свих хероја скупа, бржи од многих животиња, љепше и слађе од домовине*).

А н а л и з а : Именице: **ἀμαθία** – nom fsg, ἀμαθία *ignorantia*, незнање; **ἄνεμος** – nom msg, ἄνεμος *ventus*, вјетар; **ἀνθρώπῳ** – dat msg, ἄνθρωπος *homo, vir, човјек*; **Ἀχιλλεῖα** – acc msg, Ἀχιλλεὺς *Achilles, Ахилеј*; **δουλοσύνη** – nom fsg, δουλοσύνη *servitus, ропство*; **ἐλαφος** – nom msg, ἔλαφος *ceruus, jelen*; **ἡρώων** – gen mpl, ἦρος *heros, херој, јунак*; **θηρίων** – gen mpl, θηρίον *animal, животиња*; **λαγῶ** – nom mpl, λαγῶς *lepus, зеј*; **νοὺς** – nom msg, νοὺς *mens, intellectus, ум, разум*; **Ὅμηρος** – nom msg, Ὅμηρος *Homērus, Хомер*; **πατρίδος** – gen fsg, πατρίς *patria, отаџбина, домовина*; **Πατρόκλου** – gen msg, Πάτροκλος *Patroclus, Патрокло*; **πολέμοι** – nom mpl, πόλεμος *hostis, непријатељ*; **προδόται** – nom mpl, προδότης *proditor, издајница*; **σοφία** – nom fsg, σοφία *sapientia, мудрост*. Придејеви: **αἰσχιστον** – nom nsg, αἰσχρὸς *turpis, срамотан*; **ἀπάντων** – gen mpl, ἅπας *omnis, сав* (скупа); **ἐλευθέρῳ** – dat msg, ἐλεύθερος *liber, слободан*; **ἐχθιον** – nom nsg grad comp, ἐχθρὸς *odiosus, мрзак*; **ἐχθιονές** – nom mpl grad comp, ἐχθρὸς *odiosus, мрзак*; **ἡδιον** – nom nsg, ἡδὺς *dulcis, suavis, сладак, угодан*; **θάπτους** – nom msg grad comp, таχὺς *celer, брз*; **θάπτω** – acc msg grad comp, таχὺς *celer, брз*; **θάπτων** – nom msg grad comp, таχὺς *celer, брз*; **κάλλιон** – nom nsg grad comp, καλὸς *pulcher, лијен*; **κάλλιστόν** – nom nsg grad sup, καλὸς *pulcher, лијен*; **καλλίῳ** – acc msg grad comp, καλὸς *pulcher, лијен*; **πάντων** – gen npl, πᾶς *omnis, сав*; **πολλῶν** – gen npl, πολλὸς *multus, много*; **τάχιςτος** – nom msg grad sup, таχὺς *celer, брз*; **ταχὺς** – nom msg, таχὺς *celer, брз*. Замјенице: **οὐδέν** – nom nsg, οὐδεις *neto (nihil), нико* (ништа); **τί** – nom nsg, τίς *ko (шта)*. Члан: **ἡ** – nom fsg, ἡ; **ὁ** – nom msg, ὁ; **οἱ** – nom mpl, οἱ; **τῆς** – gen fsg, ἡ; **τῷ** – dat msg, ὁ; **τῶν** – gen mpl, ὁ. Глаголи: **εἶναί** – inf praes act, εἶμι *sum, бити*; **εἰσὶ(ν)** – 3pl ind praes act, εἶμι *sum, бити*; **ἐστὶ(ν)** – 3sg ind praes act, εἶμι *sum, бити*; **λέγει** – 3sg ind praes act, λέγω *казивати*. Прилози: **πολὺ** – *multum, много*. Везници: **ἢ** – *quam, него*; **καὶ** – *et, -que, и*; **οὐ μόνον ... ἀλλὰ καὶ** – *non solum ... sed etiam, не само ... него и*. Речце: **δέ** – *vero, а*; **μὲν ... δέ** – *o ... vero, o ... a*.

Т р а н с л а т и о : **i.** Celer (sc. est) ceruus, celerior ventus, celerrimus vero intellectus. **ii.** Homini libero nihil servitute odiosius. **iii.** Homerus Achillem pulchriorem celerioremq̄ esse non solum Patroclo sed omnibus quoque heroibus esse dicit. **iv.** Lepores multis animalibus celeriores sunt. **v.** Quid est patria pulchrius dulciusque? **vi.** Proditores odiosiores sunt quam hostes. **vii.** Omnium rerum sapientia pulcherrima est, turpissima autem omnium rerum ignorantia.

П р е в о д : **1.** Брз (sc. је) јелен, бржи вјетар, а најбржи ум. **2.** Слободном човјеку ништа није мрскије од ропства. **3.** Хомер казује да је Ахилеј љепши и бржи не само од Патрокла него и од свих хероја скупа. **4.** Зечеви су бржи од многих животиња. **5.** Шта је љепше и слађе од домовине? **6.** Издајнице су много мрскији него непријатељи. **7.** Мудрост је најљепша од свих ствари, а неукост најсрамотнија од свих ствари.

ВЈЕЖБА 17. Μετάφραζε: **1.** Μενандар каже: 'Најљепше је имање људима образовање'. **2.** Фаларис, акрагантски тиранин, био је врло окрутан. **3.** Свим добрим грађанима (код свих добрих грађана) отаџбина је најдража. **4.** Многи људи (многи) сматрају Креза најбогатијим и најсрећнијим од свих краљева. **5.** Најдубље ријеке су најспорије. **6.** Јелени су бржи него зечеви. **7.** Спарτανци бијаху ратоборнији од Атињана. **8.** Краљу Кодру бијаше домовина милија од живота. **9.** Закони Миноса (Μиносови закони) бијаху најстарији. **10.** Млађи треба да поштује старије. (pass.)

А н а л и з а : Именице: *Акрагантињани* – Ἀκραγαντινοί; *Атињанин* – Ἀθηναῖος; *грађанин* – πολίτης; *домовина* – πατρίς; *живот* – βίος; *закон* – νόμος; *зец* – λαγός; *имање* – κτήμᾱ; *јелен* – ἔλαφος; *Κοδρο* – Κόδρος; *краљ* – βασιλεὺς; *Креза* – Κροῖσος; *људи* – ἄνθρωποι; *Μενандар* – Μένανδρος; *Μинос* – Μίνως; *образовање* – παιδεία; *отаџбина* – πατρίς; *ријека* – ποταμὸς; *Спарτανци* – Σпартиάτης; *Фаларис* – Φάλαρις. Придјев: *богат* – πλούσιος; *брз* – ταχὺς; *добар* – ἀγαθός; *драг* – φίλος; *дубок* – βαθύς; *лијеп* – καλός; *мио* – φίλος; *млад* – νέος; *мног* – πολὺς; *окрутан* – ὤμος; *ратоборан* – μάχιμος; *сав* – ἅπᾱς; *спор* – βραδύς; *срећан* – εὐδαίμων; *старији* – πρεσβύτερος. Глаголи: *бити* – εἶμι; *казати* – λέγω; *поштовати* – θεραπεύω; *сматрати* – νομίζω; *треба* – χρῆ. Везници: *и* – καί.

Μ ε τ ᾱ φ ρ α σ ῖ ς : **α'** Μένανδρος λέγει· τὸ κάλλιστον κτήμᾱ ἀνθρώποις ἐστὶ παιδεία. (Π ο j α в е : *ортотонација енклитике*, у ἀνθρώποις ἐστίν.) **β'** Φάλαρις, ὁ τῶν Ἀκραγαντίνων τύραννος, ὠμότατος ἦν. **γ'** Παρὰ πᾶσι ἀγαθοῖς πολίταις ἡ πατρίς ἐστὶ φιλότατη (μάλιστᾱ φίλη). (Π ο j α в е : *енклиза*, у πατρίς ἐστίν.) **δ'** Οἱ πολλοὶ πάντων βασιλέων Κροῖσον πλουσιώτατον καὶ εὐδαιμονέστατον ἐνόμιζον. (Π ο j α в е : *два акузатива*, тј. акузатив објекта са акузативом предиката, у Κροῖσον πλουσιώτατον καὶ εὐδαιμονέστατον ἐνόμιζον.) **ε'** Βαθύτατοὶ οἱ ποταμοὶ βραδύτατοὶ εἰσίν. (Π ο j α в е : *енклиза*, у βραδύτατοὶ εἰσίν.) **ς'** Οἱ ἔλαφοι θάττονές εἰσὶ (θάττους εἰσὶ) τῶν λαγῶν. (Π ο j α в е : *енклиза*, у θάττονές εἰσίν; *генитив поређења* (genitivus comparationis), у θάττονές (θάττους) τῶν λαγῶν.) **ζ'** Οἱ Σпартиάται μάχιμότεροὶ ἦσαν τῶν Ἀθηναίων. (Π ο j α в е : *генитив поређења* (genitivus comparationis), у μάχιμότεροὶ τῶν Ἀθηναίων.) **η'** Κόδρω τῷ βασιλεῖ πατρίς ἦν φιλέρα (μάλλον φίλη) ἢ ὁ βίος. **θ'** Οἱ τοῦ Μίνω νόμοι παλαιότατοὶ (παλαιότατοὶ) ἦσαν. **ι'** Χρῆ τοὺς πρεσβυτέρους ὑπὸ τοῦ νεωτέρου θεραπεύεσθαι. (Π ο j α в е : *акузатив са инфинитивом* (accusativus cum infinitivo), у χρῆ τοὺς πρεσβυτέρους ὑπὸ τοῦ νεωτέρου θεραπεύεσθαι.)

ВЈЕЖБА vθ'. Αναλιзирај и преведи: **α'** Βέλτιόν ἐστίν ἀποθνησκειν ἢ διὰ παντός βίου δουλεύειν. **β'** Οἱ Ἕλληνες ἐνομιζοντο ἀμείνους καὶ κρείττους εἶναι πάντων βαρβάρων. **γ'** Πενέστατοὶ ἦσαν οἱ βέλτιστοὶ τῶν Ἑλλήνων. **δ'** Συμβουλεύω μὴ τὰ ἥδιστᾱ, ἀλλὰ τὰ βέλτιστᾱ τοῖς πολίταις. **ε'** Χαλεπὸν ἄρχεσθαι ὑπὸ χειρόνος. **ς'** Ἡ Ἰνδικὴ πλείστους καὶ μεγίστους ἐλέφαντᾱς ἐκτρέφει.

Г р а д и в о : компарација придјева (GGJ, §202).

Π ο j α в е : *енклиза*, у βέλτιόν ἐστίν; *номинатив са инфинитивом* (nominativus cum infinitivo), у οἱ Ἕλληνες ἐνομιζοντο ἀμείνους καὶ κρείττους εἶναι πάντων βαρβάρων, који се на латински преводи такође номинативом са инфинитивом (), а на српски изрзичном речениом коју уводи безлични глагол (*цијени се да су Грци бољи и јачи од свих варвара*); *генитив поређења* (genitivus comparationis), у ἀμείνους καὶ κρείττους πάντων; *елипса*, тј. изиостанак гл. εἶμι, у χαλεπὸν (sc. ἐστίν) ἄρχεσθαι.

А н а л и з а : Именице: *барбаров* – gen mpl, βάρβαρος *barbārus*, *варварин*; *βίου* – gen msg, βίος *vita*, *живот*; *ἐλέφανтᾱς* – acc mpl, ἐλέφᾱς *elēphans*, *слон*; *Ἕλληνες* – nom mpl, Ἕλλην *Graecus*, *Грк*; *Ἑλλήνων* – gen mpl, Ἕλλην *Graecus*, *Грк*; *Ἰνδική* – nom fsg, Ἰνδική *India*, *Индија*; *πολίταις* – dat mpl, πολίτης *civis*, *грђанин*. Придјев: *ἀμείνους* – nom mpl grad comp, ἀγαθός *bonus*, *добар* (*hydoredно добар*); *βέλτιόν* – nom nsg grad comp, ἀγαθός *bonus*, *добар*; *βέλτιστᾱ* – acc npl grad sup, ἀγαθός *bonus*, *добар*; *βέλτιστοὶ* – nom mpl grad sup, ἀγαθός *bonus*, *добар*; *ἥδιστᾱ* – acc npl grad sup, ἡδὺς *dulcis*, *јусиндус*, *сладак*, *угодан*; *κρείττους* – nom mpl grad comp, ἀγαθός *bonus*, *добар* (*јак*); *μεγίστους* – acc mpl grad sup, μέγᾱς *magnus*, *велик*; *παντός* – gen msg, πᾶς *omnis*, *сав*, *читав*; *πένεστατοὶ* – nom mpl grad sup, πένης *pauper*, *сиромашан*; *πλείστους* – acc mpl grad su, πολὺς *multus*, *мног*; *χαλεπὸν* – nom nsg, χαλεπός *molestus*, *тежак*; *χειρόνος* – gen msg comp grad, κακός *mālus*, *лош*. Члан: *ἢ* – nom fsg, *ἢ*; *οἱ* – nom mpl, *οἱ*; *τᾱ* – acc npl, *τῶ*;

τοῖς – dat mpl, **ὁ;** **τῶν** – gen mpl, Ἕλλην *Graecus*. Γлагоλι: **ἀποθνήσκειν** – inf praes act, ἀποθνήσκω *morior, mrijeti*; **ἄρχεσθαι** – inf praes mp, ἄρχομαι *sub imperio esse, regi, бити под влашћу*; **δουλεῖν** – inf praes act, δουλεύω *servio, robovati*; **ἐκτρέφει** – 3sg ind praes act, ἐκτρέφω *nutrio, отхрањивати, gajiti*; **ἐνομιζοντο** – 3pl ind ipf mp, νομιζω *existimo, мјенити*; **εἶναι** – inf praes act, εἰμι *sum, бити*; **ἐστί(ν)** – 3sg ind praes act, εἰμι *sum, бити*; **ἦσαν** – 3pl ind ipf act, εἰμι *sum, бити*; **συμβουλεύω** – 1sg ind praes act, συμβουλεύω *suadeo, саветовати*. Предлози: **διά** – + gen, *per, кроз*. Везници: **ἀλλά** – *sed, него*; **καί** – *et, -que, и*. Речце: **μή** – *ne, non, не*.

T r a n s l a t i o : **i.** Melius est mori quam totam per vitam servare. **ii.** Graeci omnibus barbāris meliores & viribuse praestantiores (= парафраза) esse existimantur. **iii.** Graecōrum optīmi erant pauperrīmi. **iv.** Civibus suadeo non jucundissima sed optima. **v.** Molestum est a deteriore regi. **vi.** India plurimos maximosque elephantē nutrit.

П р е в о д : **1.** Боље је мријети него читав живот робовати. **2.** Цијени се да су Грци бољи и јачи од свих варвара. **3.** Најбољи од Грка (најбољи Грци) били су (они) сиромашни. **4.** Грађанима саветујем не оно најслабе него оно најбоље. **5.** Тешко је бити под влашћу лошијег. **6.** Индија гажу највише слонова, и то највећих (= парафраза).

ВЈЕЖБА ξ'. Αναλίζирај и преведи: **α'** Μείζον κακὸν τοῖς ἀνθρώποις οὐκ ἔστι τῆς ἀδικίας. **β'** Οἱ πλείστοι τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων τὸν ἥλιον ἐσέβοντο. **γ'** Ἐλάττω κακὰ πάσχουσιν οἱ ἀνθρώποι ἐνίστε ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἢ ὑπὸ τῶν φίλων. **δ'** Οἱ Ἕλληνες ἐν τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ πολὺ μείονες ἦσαν τῶν Περσῶν· ἀλλὰ καὶ μεγίστη δύναμις τῇ ἀρετῇ εἴκει. **ε'** Χρὴ τοὺς παῖδας σπεύδειν ἐπὶ τὰ βελτίω.

Г р а д и в о : компарација придјева (GGJ, §202).

П о ј а в е : **γενитив поређења** (*genitīvus comparatiōnis*), у мείζον τῆς ἀδικίας и μείονες τῶν Περσῶν; **негаица оук**, која овако гласи испред аспирате, у οὐκ ἔστιν; **ορτοтонаица енклитике**, у οὐκ ἔστιν; **акузатив са инфинитивом** (*accusativus cum infinitivo*), у χρὴ τοὺς παῖδας σπεύδειν ἐπὶ τὰ βελτίω, који се на латински преводи такође акузативом са инфинитивом (*oportet pueros ad meliōra properāre*) а на српски изричном реченицом (*треба да дјечаи поjure ка бољим бољим стварима*).

А н а л и з а : **Именице:** **ἀδικίας** – gen fsg, ἀδικία *injustitia, неправда*; **ἀνθρώποι** – nom mpl, ἀνθρωπος *homo, vir, човек*, pl *λυδι*; **ἀνθρώποις** – dat mpl, ἀνθρωπος *homo, vir, човек*, pl *λυδι*; **ἀνθρώπων** – gen mpl, ἀνθρωπος *homo, vir, човек*, pl *λυδι*; **ἀρετῇ** – dat fsg, ἀρετή *virtus, врлина*; **δύναμις** – nom fsg, δύναμις *vis, сила*; **Ἕλληνες** – nom mpl, Ἕλλην *Graecus, Грк*; **ἐχθρῶν** – gen mpl, ἐχθρός *inimicus, непријатељ*; **ἥλιον** – acc msg, ἥλιος *sol, сунце*; **κακὰ** – acc npl, κακόν *malum, зло*; **κακόν** – nom nsg, κακόν *malum, зло*; **Μαραθῶνι** – dat msg, Μαραθῶν *Marathon, Маратон*; **μάχῃ** – dat fsg, μάχη *proelium, битка*; **παῖδας** – acc mpl, παῖς *puer, дјечак*; **Περσῶν** – gen mpl, Πέρσης *Persa, Персијанац*; **φίλων** – gen mpl, φίλος *amicus, пријатељ*. **Придјеви:** **βελτίω** – acc npl grad comp, ἀγαθός *bonus, добар*; **ἐλάττω** – acc npl grad comp, ὀλιγός *paucus, мален*; **μεγίστη** – nom fsg grad sup, μέγας *magnus, велик*; **μείζον** – nom nsg grad sup, μέγας *magnus, велик*; **μείονες** – nom mpl graf comp, μικρός *parvus, мален (малобројан)*; **παλαιῶν** – gen mpl, παλαιός *vetus, стар, древан*; **πλείστοι** – nom mpl grad sup, πολὺς *multus, plerisque, мног*. **Члан:** **οἱ** – nom mpl, **ὁ;** **τά** – acc npl, **τό;** **τῇ** – dat fsg, **ἡ;** **τῆς** – gen fsg, **ἡ;** **τοῖς** – dat mpl, **ὁ;** **τόν** – acc msg, **ὁ;** **τούς** – acc mpl, **ὁ;** **τῶν** – gen mpl, **ὁ.** **Γлаголи:** **εἴκει** – 3sg ind praes act, εἴκω *cedo, попуштати*; **ἐσέβοντο** – 3pl ind ipf mp, ἐσέβομαι *adoro, поштовати*; **ἐστί(ν)** – 3sg ind praes act, εἰμι *sum, бити*; **ἦσαν** – 3pl ind ipf act, εἰμι *sum, бити*; **πάσχουσιν** – 3pl ind praes act, πάσχω *patior, accidit mihi, тpiјети, догађати се*; **σπεύδειν** – inf praes act, σπεύδω *propero, журити, поjurити*; **χρῆ** – verb impers, χρῆ *oportet, треба*. **Прилози:** **ἐνίστε** – *aliquando, кадкад*; **πολύ** – *multum*. **Предлози:** **ἐν** – + dat, *in, у, код*; **ἐπί** – + acc, *ad*. **Везници:** **ἀλλά** – *sed, али*; **καί** – *et, -que, и*. **Речце:** **οὐ** – *non, не*.

T r a n s l a t i o : **i.** Malum injustitia majus hominibus non est. **ii.** Plerique veterum solem adorābant. **iii.** Pauciora per inimicos quam per amicos hominibus aliquando accidunt mala. **iv.** In proelio Marathonio Graeci multo pauciores erant quam Persae; sed cedit maxima quoque vis virtuti. **v.** Oportet pueros ad meliōra properāre.

П р е в о д : **1.** За људе нема већег зла од неправде. **2.** Највећи број (= парафраза) древних људи поштовало је сунце. **3.** Кадкад људи тpне мање зла (= парафраза) од непријатеља него од пријатеља. **4.** У бици код Маратона Грци су били много малобројнији од Персијанаца; али и највећа сила попушта врлини (пред врлином). **5.** Треба да дјечаи поjure ка бољим стварима.

ВЈЕЖБА XIV. Μετάφραζε: **i.** *Celer est ceruus, celerior sagitta, ventus celerrimus.* **ii.** *Exempla sunt utiliōra quam praecepta.* **iii.** *Nestor sapientior est Agamemnone.* **iv.** *Huic p̄p̄ulo mors est carior seruitute.* **v.** *Lacedaemonii fortissimi & audacissimi omnium Graecōrum erant.* **vi.** *Nomen Spartāci celeberrimum est.* **vii.** *Facillimum est aliēna vitia vituperāre.* **viii.** *Regere rem publicam difficillima ars est.*

Α ν α λ ι ζ α : Именице: *Agamemnon* – Ἀγαμέμνων; *ars* – τέχνη; *ceruus* – ἔλαφος; *exemplum* – παράδειγμα; *Graecus* – Ἕλλην; *Lacedaemonius* – Σπαρτιάτης; *mors* – θάνατος; *Nestor* – Νέστωρ; *nomen* – ὄνομα; *p̄p̄ulus* – δήμος; *praeceptum* – ἄκουσμά; *res publica* – κοινόν; *sagitta* – ἰός; *seruitus* – δουλειά; *Spartācus* – Σπάρτακος; *ventus* – ἄνεμος; *vitium* – ἀμαρτημᾶ. Придјеви: *aliēnus* – ἀλλότριος; *audax* – θρασύς; *carus* – φίλος; *celeber* – εὐκλής; *celer* – ταχύς; *difficilis* – χαλεπός; *facilis* – ῥάδιος; *fortis* – ἀνδρείος; *omnis* – πᾶς; *sapiens* – σοφός; *utilis* – χρήσιμος. Замјенице: *hic* – ὅδε. Глаголи: *sum* – εἰμί; *rego* – πολιτεύομαι; *vituperō* – ψέγω. Прилози: *quam* – ἢ. Везници: *et* – καί.

Μ ε τ ἄ φ ρ α σ ῖ ς : **α'** Ταχύς ὁ ἔλαφος, θάπτων δ' ὁ ἰός, τάχιος δ' ὁ ἄνεμος. **β'** Τὰ παραδείγματα χρησιμώτερα ἐστὶν ἢ τὰ ἀκούσματα. (Π ο j α β ε : *енκлиза*, у χρησιμώτερα ἐστὶν; *конгруенција* nom npl ca 3sg глагола (τὰ ζῳά τρέχει), у τὰ παραδείγματα ἐστὶν.) **γ'** Ὁ Νέστωρ σοφώτερός ἐστὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. (Π ο j α β ε : *енκлиза*, у σοφώτερός ἐστὶν; *генитив поређења* (*genitivus comparationis*), у σοφώτερος τοῦ Ἀγαμέμνονος.) **δ'** Τῷδε τῷ δήμῳ ὁ θάνατος φίλερος (μᾶλλον φίλος, φιλιών, φιλαίτερος, φιλώτερος) τῆς δουλείας ἐστὶν. (Π ο j α β ε : *ортонација енклитике*, у δουλείας ἐστὶν; *генитив поређења* (*genitivus comparationis*), у φίλερος (μᾶλλον φίλος, итд.) τῆς δουλείας.) **ε'** Οἱ Σπαρτιάται ἦσαν ἀνδρειότατοί καὶ θρασύτατοί πάντων τῶν Ἑλλήνων. **ζ'** Τὸ τοῦ Σπάρτακου ὄνομα εὐκλεέστατον ἐστὶν. (Π ο j α β ε : *елатив*, εὐκλεέστατον; *енклиза*, у εὐκλεέστατον ἐστὶν.) **η'** Ῥᾶστον ἐστὶ τὰ ἀλλότρια ἀμαρτημᾶ ψέγειν. (Π ο j α β ε : *енклиза*, у ῥᾶστον ἐστὶν.) **θ'** Τὸ πολιτεύεσθαι χαλεπωτάτη τέχνη ἐστὶν. (Π ο j α β ε : *супстантивизација*, у τὸ πολιτεύεσθαι; *ортонација енклитике*, у τέχνη ἐστὶν.)

ВЈЕЖБА 18. Μετάφραζε: **1.** *Живот робова у Риму бијаше гори него у Атини.* **2.** *Ахилеј бијаше најлепши, најбржи и најјачи од свих јунака код Троје.* **3.** *Персијанци сматрају Кира од свих у свему најбољим.* **4.** *Најбољи су они грађани који хоће радити.* **5.** *Нема већег зла од безвлаћа.* **6.** *Најгори и најодвратнији су издајници домовине.* **7.** *Лакше је заповиједати него слушати.* **8.** *Људи, најлакши и најбржи пут до врлине је храброст.*

Α ν α λ ι ζ α : Именице: *Атина* – Ἀθῆναι; *Ахилеј* – Ἀχιλλεύς; *безвлаће* – ἀναρχиᾶ; *грађанин* – πολίτης; *домовина* – πατρίς; *живот* – βίος; *зло* – κακόν; *издајца* – προδότης; *јунак* – ἦρωας; *Кир* – Κύρος; *људи* – ἄνθρωποι; *Персијанац* – Πέρσης; *пут* – ὁδός; *Рим* – Ῥώμη; *роб* – δοῦλος; *Троја* – Τροιά; *храброст* – ἀνδρειᾶ. Придјеви: *брз* – ταχύς; *велик* – μέγας; *добар* – ἀγαθός; *лак* – ῥάδιος; *леп* – καλός; *лош* – κακός; *одвратан* – αἰσχρός; *сав* – πᾶς, ἅπας. Глаголи: *бити* – εἰμί; *заповиједати* – κελεύω; *радити* – πράττω; *слушати* – πείθομαι; *сматрати* – νομίζω; *хитјети* – θέλω. Прилози: *него* – ἢ. Предлози: *до* – εἰς; *код* – πρὸς; *у* – ἐν. Везници: *и* – καί. Речце: *не* – οὐ.

Μ ε τ ἄ φ ρ α σ ῖ ς : **α'** Ὁ τῶν δούλων βίος χειρῶν ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἢ ἐν ταῖς Ἀθῆναις. **β'** Πάντων τῶν ἠρώων τῶν πρὸς τῇ Τροίᾳ Ἀχιλλεύς ἦν κάλλιστος, τάχιος καὶ κράτιστος. **γ'** Οἱ Πέρσαι Κύρον πάντων πάντα βέλτιστον ἐνόμιζον. (Π ο j α β ε : *два акузатива*, тј. акузатив објекта са акузативом предиката, у Κύρον βέλτιστον ἐνόμιζον; *акузатив обзира* (*accusativus limitationis*), у πάντα βέλτιστον.) **δ'** Βέλτιστοί πολιταὶ εἰσὶν οἱ θέλοντες πράττειν. (Π ο j α β ε : *енклиза*, у πολιταὶ εἰσὶν.) **ε'** Μείζον κακόν οὐκ ἐστὶ τῆς ἀναρχιᾶς. (Π ο j α β ε : *негација оук*, која овако гласи испред вокала, у οὐκ ἐστὶν; *ортонација енклитике*, у οὐκ ἐστὶν; *генитив поређења* (*genitivus comparationis*), у μείζον τῆς ἀναρχιᾶς.) **ζ'** Χεῖριστοι καὶ αἰσχιστοὶ εἰσὶν οἱ τῆς πατρίδος προδοταί. (Π ο j α β ε : *енклиза*, у αἰσχιστοὶ εἰσὶν.) **η'** Ῥᾶστον ἐστὶ κελεύειν ἢ πειθεσθαι. (Π ο j α β ε : *енклиза*, у ῥᾶστον ἐστὶν.) **θ'** Ὁ ἄνθρωποι, ἢ ῥᾶστη καὶ ταχιστὴ ὁδός εἰς τὴν ἀρετὴν ἐστὶν ἀνδρειᾶ. (Π ο j α β ε : *енклиза*, у ἀρετὴν ἐστὶν.)

ВЈЕЖБА ζα'. Αναλίζирај и преведи: **α'** Ἀνδρειῶς μάχονταί οἱ πολιταί· περὶ γὰρ σωτηριᾶς ὁ ἀγών ἐστὶν. **β'** Παροιμιᾶ ἐστὶν· Σπεῦδε βραδέως. **γ'** Πρέπει τῷ μαθητῇ σαφῶς καὶ ἀκριβῶς λέγειν. **δ'** Οἱ δικασταὶ ἰσχυρῶς κολάζουσι τοὺς ἄδικᾶ

πράττοντάς. ε' Ῥᾶον εὐρίσκομεν τὰ εἰς τὸ σῶμα ἢ τὰ εἰς τὴν ψυχὴν χρήσιμᾶ. ζ' Οἱ ἔλαφοι θάπτον τρέχουσι τῶν λαγῶν, οἱ δὲ λέοντες τάχιστα. ζ' Μᾶλλον ἀπέχομεν τῶν κολάκων ἢ τῶν ἐχθρῶν.

Г р а д и в о : образовање и компарација прилога (GGJ, §204).

П о ј а в е : *енклиза*, у ἀγῶν ἐστὶν; *ορτοτοναција енклитике*, у παροιμιᾷ ἐστὶν; *γενитив поређења* (*genitīvus comparatiōnis*), у θάπτον τῶν λαγῶν.

А н а л и з а : **Именице**: **ἀγῶν** – nom msg, ἀγῶν *certāmen*, *борба*; **δικασταὶ** – nom mpl, δικαστής *judex*, *судија*; **ἔλαφοι** – nom mpl, ἔλαφος *ceruus*, *јелен*; **ἐχθρῶν** – gen mpl, ἐχθρός *inimicus*, *непријатељ*; **κολάκων** – gen mpl, κολᾶξ *adulator*, *ласкавац*; **λαγῶν** – gen mpl, λαγῶς *lepus*, *зец*; **λέοντες** – nom mpl, λέων *leo*, *лаβ*; **μαθητῆ** – dat msg, μαθητής *discipulus*, *ученик*; **παροιμιᾷ** – nom fsg, παροιμιᾷ *sententia*, *пословица*; **πολιταῖ** – nom mpl, πολίτης *civis*, *грађанин*; **σῶμα** – acc nsg, σῶμα *corpus*, *мијело*; **σωτηριᾶς** – gen fsg, σωτηριᾷ *salus*, *спас*; **ψυχὴν** – acc fsg, ψυχὴ *anīma*, *душа*. **Пријеве**: **ἄδικᾶ** – acc npl, ἄδικος *injustus*, *неправедан*; **χρήσιμᾶ** – acc npl, χρήσιμος *utilis*, *користан*. **Члан**: **ὁ** – nom msg, **οἱ** – nom mpl, **ὁ**; **τά** – acc npl, **τὴν** – acc fsg, **ἡ**; **τό** – acc nsg, **τούς** – acc mpl, **ὁ**; **τῷ** – dat msg, **ὁ**; **τῶν** – gen mpl, **ὁ**. **Глаголи**: **ἀπέχομεν** – 1pl ind praes act, ἀπέχω *absūm*, *држати се даље*; **ἐστί(ν)** – 3sg ind praes act, εἰμι *sum*, *бити*; **εὐρίσκομεν** – 1pl ind praes act, εὐρίσκω *invenio*, *налазити*; **κολάζουσι(ν)** – 3pl ind praes act, κολάζω *punio*, *кажњавати*; **λέγειν** – inf praes act, λέγω *loquor*, *говорити*; **μάχονται** – 3pl ind praes act, μάχομαι *pugno*, *борити се*; **πράττοντάς** – acc mpl pt praes act, πράττω *facio*, *радити*, *чинити*; **πρέπει** – 3sg ind praes act, πρέπει *decet*, *пристоји се*, *доликује*; **σπεῦδε** – 2sg ipn praes act, σπεῦδω *festino*, *пожурити*; **τρέχουσι(ν)** – 3pl ind praes act, τρέχω *curro*, *трчати*. **Прилози**: **ἀκριβῶς** – *accurate*, *тачно*; **ἀνδρείως** – *strenue*, *храбро*; **μᾶλλον** – *potius*, *радије*; **βραδέως** – *lente*, *полако*; **θάπτον** – *celerius*, *брже*; **ισχυρῶς** – *vehementer*, *severissime*, *оштро*, *строго*; **ὀψων** – *facilius*, *лакше*; **σαφῶς** – *clare*, *јасно*; **τάχιστα** – *celerrime*, *најбрже*. **Предлози**: **εἰς** – + acc, *ad*, *ка*; **περὶ** – + gen, *de*, *о*. **Везници**: **γάρ** – *enim*, *наиме*; **ἢ** – *quam*, *него*; **καὶ** – *et*, *-que*, *и*. **Речце**: **δὲ** – *autem*, *а*.

Т r a n s l a t i o : **i.** *Cives strenue pugnant; est enim pro salute certāmen.* **ii.** *Sententia est: Festina lente.* **iii.** *Decet discipulum clare & accurate loqui (= парафраза).* **iv.** *Judices maleficos (= парафраза) severissime puniunt.* **v.** *Facilius invenimus illa quae corpori quam illa quae animae prosunt (= парафраза).* **vi.** *Cervi currunt celerius quam lepores, leones autem celerrime.* **vii.** *Potius ab adulatoribus quam ab inimicis absumus.*

П р е в о д : **1.** Грађани се храбро боре; наиме, води се борба за спас (= парафраза). **2.** Пословица је пожури полако. **3.** Ученику доликује да говори јасно и тачно. **4.** Судије строго кажњавају оне који чине неправду (злочинце). **5.** Лакше налазимо оно што користи мијелу него оно (што користи) души (= парафраза). **6.** Јелени трче брже од зечева, а лавови најбрже. **7.** Радије се држимо даље од ласкаваца него од непријатеља.

ВЈЕЖБА XV. Μετάφραζε: **i.** *Bonus medicus bene sanat.* **ii.** *Milites nostri strenue pugnant.* **iii.** *Lingua interdum severius vulnerat quam gladius.* **iv.** *Constanti labore multas difficultates facillime superamus.* **v.** *Lucretius poeta Epicuri philosophiam pulcherrime exponit.* **vi.** *Bone magister, verbis tuis libenter paremus.*

А н а л и з а : **Именице**: **difficultas** – χαλεπότης; **Epicurus** – Ἐπικούρος; **gladius** – μάχαира; **labor** – πόνος; **lingua** – γλώττα; **Lucretius** – Λουκρήτιος; **magister** – διδάσκαλος; **medicus** – ἱατρός; **miles** – στρατιώτης; **philosophia** – φιλοσοφία; **poeta** – ποιητής; **verbum** – ἔπος. **Пријеве**: **bonus** – ἀγαθός, καλός; **constans** – βέβαιος; **multus** – πολύς. **Замјенице**: **noster** – ἡμέτερος, ἡμῶν; **tuis** – σός, σου. **Глаголи**: **expono** – διεξέρχομαι; **pareo** – πειθομαι; **pugno** – μάχομαι; **sano** – υγιάζω; **supero** – ὑπερέχω; **vulnero** – τιτρώσκω. **Прилози**: **bene** – ἀγαθῶς, καλῶς; **facile** – ῥαδίως; **interdum** – ἐνίοτε; **libenter** – ἐκῶν; **pulchre** – καλῶς; **quam** – ἢ; **severe** – σπουδαίως; **strenue** – ἀνδρείως.

Μ ε τ ᾶ φ ρ α σ ῖ ς : **α'** Ὁ καλὸς ἱατρός καλῶς υγιάζει. **β'** Οἱ ἡμέτεροὶ στρατιῶται ἀνδρείως μάχονται. **γ'** Ἡ γλώττα ἐνίοτε τιτρώσκει σπουδαιότερον ἢ ἡ μάχαира. **δ'** Τῷ βεβαίῳ πόνῳ ῥαστὰ τῶν πολλῶν χαλεποτήτων ὑπερέχομεν. (Π ο ј а в е : *рекција* грч. гл. ὑπερέχω (+gen) која се разликује од рекције лат. гл. *supero* (+acc).) **ε'** Λουκρήτιος ὁ ποιητὴς κάλλιστᾶ διεξέρχεται τὴν τοῦ Ἐπικούρου φιλοσοφίαν. **ζ'** Ὡ ἀγαθὲ διδάσκαλε, ἐκόντες τοῖς λόγοις σου πειθόμεθα. (Π ο ј а в е : *енклиза*, у λόγοις σου; *присвојни генитив* (*genitīvus possessivus*) личне замјенице у предикатном положају, у τοῖς λόγοις σου.)

ВЈЕЖБА 19. Μετάφραζε: **1.** Добра дјеца радо слушају родитеље. **2.** Зликовици не спавају нити мирно нити сигурно. **3.** Никад се Римљани не бораху храбрије него код Кане. **4.** У животу марљивост највише врједи. **5.** Честити људи лакше подносе смрт него нечастан живот. **6.** Кажу да клевета трчи од свега најбрже. **7.** Људи спознају туђе погрешке лакше и боље него сопствене.

А н а л и з а : Именице: *дијете* – παῖς; *живот* – βίος; *зликовац* – κακούργος; *Кана* – Κάνναι; *клевета* – διαβολή; *људи* – ἄνθρωποι; *марљивост* – φιλεργία; *погрешка* – ἀμαρτημά; *Римљанин* – Ῥωμαῖος; *родитељ* – γονεύς; *смрт* – θάνατος. Придјиви: *добар* – ἀγαθός; *нечастан* – ἄτιμος; *сав* – πᾶς; *сопствен* – ἴδιος; *туђ* – ἀλλότριος; *честит* – ἐσθλός. Γлаголи: *борити се* – μάχομαῖ; *врједјети* – ἰσχύω; *казати* – λέγω; *подносити* – φέρω; *слушати* – πείθομαῖ; *спавати* – καθεύδω; *спознавати* – γινώσκω; *трчати* – τρέχω. Прилози: *боље* – βέλτιον; *лакше* – ῥᾶον; *радо* – ἐκών; *мирно* – ἥσυχον; *најбрже* – τάχιστα; *највише* – μάλιστα; *никад* – οὐδέποτε; *сигурно* – ἀσφαλῶς; *храбрије* – ἀνδρειότερον. Предлози: *код* – ἐν; *у* – ἐν. Везници: *и* – καί; *него* – ἢ; *нити ... нити* – οὔτε ... οὔτε.

Μ ε τ ᾶ φ ρ α σ ῖ ς : **α'** Οἱ ἀγαθοὶ παῖδες ἔκοντες πείθονται τοῖς γονεῦσιν. (Π ο j а в e : *реκција* грч. гл. πείθομαῖ (+ dat) која се разликује од рекције срп. гл. *слушати* (+acc).) **β'** Οἱ κακούργοι οὐ καθεύδουσιν οὔτε ἥσυχον οὔτε ἀσφαλῶς. **γ'** Οἱ Ῥωμαῖοὶ οὐδέποτε ἀνδρειότερον ἐμάχοντο ἢ ἐν τῇ ἐν Κάνναις μάχῃ. **δ'** Ἐν τῷ βίῳ ἢ φιλεργία μάλιστα ἰσχύει. **ε'** Οἱ ἐσθλοὶ ῥᾶον φέρουσι τὸν θάνατον ἢ τὸν βίον ἄτιμον. **ς'** Λέγουσι τὴν διαβολὴν πάντων τάχιστα τρέχειν. (Π ο j а в e : *акузатив са инфинитивом* (accusativus cum infinitivo), у λέγουσι τὴν διαβολὴν τρέχειν.) **ζ'** Οἱ ἄνθρωποι ῥᾶον καὶ βέλτιον γινώσκουσιν τὰ ἀλλότρια ἀμαρτήματᾶ ἢ τὰ ἴδια.